

Ik kan alles behalve wat ik nog kan leren

Derek Otte

Aan: Ministerie van Justitie en
Ministerie van VWS
T.a.v: Dhr. F. Weerwind
Dhr. E. Kuipers

Stichting Bloemfleur

Post:
Veerkade 15
3016DE Rotterdam
Bezoek:
Goudse Rijweg 90
acatorotterdam@gmail.com
www.acatorotterdam.nl
ANBI
NL51RABO0194316327
RSIN 8542.02.249
KvK 61092347

Rotterdam, 6-4-2023

Betreft: Discriminatie, schending mensenrechten, machtsmisbruik, verzaken zorgplicht, ontbreken van onafhankelijke controle.

Geachte heer Weerwind,
Geachte heer Kuipers,

In het kader van het falende jeugdzorgbeleid wil ik graag vier vragen aan u voorleggen met betrekking tot de hulp aan kinderen en jongeren die vanwege autisme of een andere afwijkende ontwikkeling uitvallen op school en buitengesloten worden in de samenleving. Deze kinderen/jongeren zijn vaak aangewezen op de hulp van burgerinitiatieven omdat de overheid niet voorziet in veilig onderwijs, veilige zorg en veilige levenslange begeleiding voor deze kinderen/jongeren en later, volwassenen.

Acato is een burgerinitiatief in Rotterdam. Wij leveren al negen jaar maatwerk aan jonge mensen met autisme. Acato is sinds twee jaar een geaccrediteerde zorginstelling.

Acato neemt het op voor jonge mensen met autisme. Mensen met autisme zijn kwetsbaar en zullen het niet snel, eigenlijk nooit, *voor zichzelf* opnemen. Dat kunnen ze niet, want voor jezelf opkomen is stressvol. Het geeft het soort spanningen waar autistische mensen *vanwege het autisme* niet tegen kunnen. Bovendien hebben mensen met autisme niet altijd een reëel zelfbeeld, dan wel reëel beeld van de omgeving of ze zien dingen juist te scherp en raken daardoor overbelast. Ik verwijs u voor achtergrondinformatie graag naar de

wetenschap. Het is de taak van de overheid om te zorgen dat kwetsbare mensen beschermd worden en niet overgeleverd zijn aan willekeur. Ze kunnen zich namelijk niet verdedigen. De overheid heeft dus een zorgplicht. **Als u een andere mening bent toegedaan verneem ik die graag.**

Mijn vragen hebben hiermee te maken. De gemeente Rotterdam beschermt mensen met autisme niet. Kinderen en jongeren die vanwege autisme uitvallen op school komen thuis te zitten. Als zij een vrijstelling van onderwijs krijgen en sowieso vanaf hun achttiende, zijn ze amper nog in beeld. Acato is een burgerinitiatief. Al negen jaar proberen haar bevoegde medewerkers en vrijwilligers iets aan deze schrijnende situatie te doen. Acato wordt betaald door de jongeren zelf, met hun PGB.

Door te bezuinigen op de PGB's waarmee maatwerk moet worden ingekocht, maakt de gemeente Rotterdam gebruik van het feit dat mensen met autisme zich niet kunnen verdedigen. Dit heeft tot gevolg dat jongeren met autisme niet de kwaliteit van hulp krijgen waar ze recht op hebben.

Acato is hierdoor permanent in financiële problemen en kan onder deze omstandigheden niet blijven bestaan.

Mijn vier vragen aan u, die ik hieronder nader zal toelichten, zijn:

1. Kan er hier sprake zijn van **discriminatie** en schending van **de mensenrechten**?
2. Maakt de overheid **misbruik van macht** over de rug van kwetsbare mensen?
3. Verzaakt de overheid de **zorgplicht**?
4. Is het niet vreemd dat het handelen van de overheid **niet gecontroleerd** kan worden?

Deel 1 Over de leerlingen van Acato en de bekostiging van de zorg dmv PGB's

Acato is een kleine dagbesteding in Rotterdam. Wij leveren maatwerk aan jonge mensen met autisme. Onze *leerlingen en studenten*¹ zaten ooit op school maar zijn daar uitgevallen.

Dit is een belangrijk onderdeel van mijn betoog:

In Nederland moeten alle kinderen naar school. We hebben de Wet passend onderwijs die dat mogelijk moet maken. Kinderen en jonge mensen die toch uitvallen van school, geen opleiding kunnen doen en niet kunnen werken mankeren dus iets ernstigs. Of de scholen doen hun werk niet goed. Het is een van de twee.

¹ Acato is volgens de wet een dagbesteding en geen school. Maar wij noemen onze bezoekers toch leerlingen en studenten omdat zij allemaal komen om iets te leren, te groeien en te ontwikkelen.

Acato wordt betaald met PGB's, persoonsgebonden budgetten. Er zijn twee belangrijke hoofdredenen aan te voeren waarom iemand ervoor kiest om zorg in te kopen bij een zorginstelling zoals Acato en niet bij een *gecontracteerde zorginstelling*²:

1. Er is geen maatwerk voorhanden bij de gecontracteerde instellingen.
2. Het speciale aanbod van Acato is passend(er) bij de behoefte.

Maar wie bepaalt wat passend is?

Dit is het volgende belangrijke onderdeel van mijn betoog:

Mag iemand die zorg nodig heeft zelf kiezen? Wie bepaalt wat passend is? De WMO consulent die de indicatie voor het PGB moet afgeven of degene die zorg nodig heeft? Welke argumenten zijn leidend?

Acato is een dagbesteding *speciaal* voor kinderen en jongeren met autisme en jonge mensen met vergelijkbare problematiek. Mensen met autisme hebben behoefte aan een rustige omgeving, want in een drukke omgeving raken ze snel overprikkeld. Voor achtergrondinformatie hierover verwijs ik u graag weer naar de wetenschap. Bij Acato werken we daarom in kleine groepjes. Er is relatief veel fysieke ruimte zodat mensen die daar behoefte aan hebben de rust kunnen opzoeken. Er is minimaal één begeleider per vier leerlingen/studenten. Daarnaast zijn er vrijwilligers.

Er zijn verschillende PGB-tarieven bij de gemeente Rotterdam voor dagbesteding verdeeld in twee hoofdgroepen: Het Basistarief en het Basis-plus-tarief. Het eerste tarief is voor dagbestedingen waar gewerkt wordt met grotere groepen. Het basis-plus-tarief is voor dagbestedingen waar gewerkt wordt in kleine groepen (1 begeleider op vier cliënten maximaal).

Uit bijlage 15 Resultatengids, Gemeente Rotterdam, Bestuurs- en Concernondersteuning Afdeling Inkoop en Aanbestedingszaken:

Cliënten die in aanmerking komen voor een **plustarief** hebben een ziektebeeld dat een gespecialiseerde deskundigheid vereist van de begeleiders. **Het gaat hier bijvoorbeeld om mensen met zwaardere vormen van dementie, ernstige vormen van niet aangeboren hersenletsel en/of een gedragsstoornis. Deze mensen kunnen een prikkelvrije omgeving nodig hebben en in kleine groepen ingedeeld moeten worden.** Er worden ADL-taken overgenomen bij maaltijden en/of toiletgang indien de Cliënt dit zelf niet meer kan en die ook niet (meer) kunnen worden aangeleerd. Er is intensief toezicht nodig op het functioneren van de betrokkene, bijvoorbeeld om gedrag te kunnen bijsturen of om bijvoorbeeld complicaties bij een ziekte te voorkomen. **Tijdens de onderzoeksfase zal de Gemeente vaststellen welke individuele begeleidingsbehoefte er is tijdens de Dagbesteding. Op basis daarvan wordt bepaald of het plustarief geïndiceerd wordt.** Cliënten die in staat zijn tot arbeidsmatige dagbesteding komen niet in aanmerking voor het plustarief.

De directeur WMO schrijft in een brief van 23 juni 2022 in antwoord op mijn eerdere klacht over de indicaties:

² De gemeente moet een dekkend zorgaanbod hebben. Daarvoor koopt de gemeente zorg in bij door de gemeente gecontracteerde zorginstellingen.

Het plustarief wordt toegekend bij cliënten met autisme, gepaard gaande met forse beperkingen en belemmeringen in hun functioneren, waarbij uit het onderzoek blijkt dat zij niet (meer) te plaatsen zijn bij reguliere dagbesteding en/of gecontracteerde aanbieders gespecialiseerd in autisme en dat zij gebaat zijn bij de specifieke dagbesteding die Acato aanbiedt in de vorm van individuele begeleiding en begeleiding in kleine groepjes die de gecontracteerde aanbieders niet kunnen bieden.

De directeur schrijft in dezelfde brief echter ook:

De gemeente Rotterdam stelt tevens dat niet iedere cliënt die dagbesteding van Acato wil, automatisch het plustarief geïndiceerd krijgt. De ondersteuningsbehoefte van de cliënt blijft het uitgangspunt. Is er sprake van een lichtere vorm van autisme met minder beperkingen en belemmeringen, en is daarvoor reguliere dagbesteding en/of het gecontracteerde aanbod voor cliënten met autisme passend, dan wordt het reguliere tarief geïndiceerd.

Bijna alle aanmeldingen bij Acato blijken volgens de indicatiestellers van de gemeente Rotterdam minder beperkingen en belemmeringen te hebben.

Alle aanmeldingen bij Acato zijn jonge mensen die er niet in geslaagd zijn hun school of opleiding af te ronden.

Ik ga ervan uit dat ook in Rotterdam de Wet passend onderwijs ervoor zorgt dat kinderen met milde problemen op school blijven en een opleiding afronden.

Toch is bijna altijd de conclusie van de WMO-consulenten van Rotterdam dat deze jonge mensen die uitgevallen zijn op school minder beperkingen hebben en geen basis-plus-tarief nodig hebben. Misschien valt de afdeling onderwijs hier dan toch iets te verwijten?

Maar nee, zodra deze jonge mensen bij Acato beginnen blijken de klachten wel degelijk ernstig. Angst en trauma spelen vaak een grote rol. Ze hebben autisme en zijn snel overprikkeld, snel overbelast. Ze zijn allemaal na een lange lijdensweg gestopt met school. Vaak zaten ze jaren thuis, voordat ze bij Acato worden aangemeld.

Dit is nog een belangrijk onderdeel van mijn betoog:

Het dossier van de cliënt maakt blijkbaar geen deel uit van het onderzoek van de WMO-consulent.

Soms krijgt een leerling wel het basis-plus-tarief geïndiceerd, maar dan ontstaat het probleem een jaar later als de herindicatie plaats vindt. Als wij bij Acato ons werk goed doen, gaat het na een jaar duidelijk beter met de leerling. De gemeente gaat er dan blijkbaar van uit dat de leerling is genezen en indiceert vervolgens een basistarief. Iemand met autisme geneest niet (ik verwijs u hieromtrent graag weer naar de wetenschap). Het gaat goed met de leerling omdat hij dagbesteding krijgt in de juiste setting onder de juiste omstandigheden.

Dit is nog een belangrijk onderdeel van mijn betoog:

Ik vraag mij af of de overheid autisme als een ongeneeslijke neuro-psychiatrische aandoening erkent.

Deel 2 Als er een te lage indicatie afgegeven is door de WMO-consulent

Het persoonsgebonden budget wordt afgegeven door de gemeente aan de persoon die zorg nodig heeft, zodat die persoon daarmee zorg kan inkopen. De persoon die het PGB moet beheren heeft autisme en kan het niet voor zichzelf opnemen. Vaak beheren de ouders het PGB, soms is dat een bewindvoerder. De persoon met autisme heet hierna de PGB-houder.

Als het geïndiceerde bedrag te laag is moet *de PGB-houder bezwaar maken*. Stress en drukte veroorzaakt overprikkeling en dat hindert iemand met autisme bij zijn functioneren. Bij Acato vragen we iemand met autisme daarom nooit om bezwaar te maken. Daarmee kunnen we zoveel onrust veroorzaken dat de leerling besluit om niet meer te komen. Acato heeft als taak deze mensen te helpen, niet om nog meer stress te veroorzaken en ze weg te jagen.

Soms zijn ouders in staat bezwaar te maken, maar ervaring leert dat een bezwaar zelden of nooit resulteert in een hogere indicatie.

De WMO-consulent mag van de gemeente niet in gesprek met de zorgaanbieder omdat de zorgaanbieder het geld ontvangt.

De zorgaanbieder wordt dus ook niet betrokken bij het bepalen van de hoogte van de (her)indicatie. Acato moet bij een herindicatie een voortgangsrapportage maken maar als wij ons werk goed doen zal die altijd leiden tot een lagere indicatie.

De WMO-consulent bepaalt de hoogte van de indicatie en heeft er belang bij zo goedkoop mogelijk in te kopen. Niemand controleert de WMO-consulent.

Ik heb geprobeerd om klachten over de gang van zaken in te dienen bij de Gemeente, afdeling kwaliteit, bij de afdeling Toezicht WMO van de GGD en de inspectie gezondheidszorg. Alle drie de instanties gaven aan klachten van zorgaanbieders over indicaties door WMO-consulenten niet in behandeling te nemen.

Er is geen onafhankelijk orgaan dat klachten over indicaties door WMO-consulenten beoordeelt. De enige route is de ombudsman of de rechter.

De ombudsman wordt echter door de overheid niet serieus genomen. Dat hebben we moeten ervaren³. Het oordeel van de ombudsman is niet bindend.

De gemeente eist van Acato kwaliteit. Tweeënehalf jaar geleden kreeg Acato de opdracht van de gemeente om te accrediteren. Daarvoor moeten wij jaarlijks een onafhankelijke dienst inhuren die ons beoordeelt. Dat kost geld.

³ In 2020 bepaalde de ombudsman vier klachten van Acato gegrond. De gemeente had zich volgens de ombudsman in strijd met de behoorlijkheidseisen gedragen. De Gemeente Rotterdam verklaarde 'zich er niet in te erkennen', en daarmee was de kous af. Acato heeft een jaar op het rapport van de ombudsman moeten wachten. Uiteindelijk heeft het niets opgeleverd. Voor het rapport: www.acatorotterdam.nl/stichting-bloemfleur/

We moeten klachten over onze dienstverlening door een onafhankelijke organisatie laten beoordelen. Daarvoor moeten we aangesloten zijn bij een erkende geschillencommissie. Dat kost geld.

We moeten een geaccrediteerde 'cliëntenadministratie' voeren. Dat kost geld.

We moeten onze medewerkers op cursus sturen. Dat kost geld.

We moeten mensen met bepaalde diploma's aannemen. Dat kost geld.

De gemeente is echter niet bereid te betalen voor deze kwaliteit.

De gemeente kan zonder meer beoordelen dat een cliënt die hulp vraagt van Acato, milde klachten heeft. Er is niemand die de gemeente tegen spreekt. Acato mag niet meepraten. Er is geen dienst die onafhankelijk het functioneren van de gemeente beoordeelt.

De ombudsman wordt door de gemeente gebruikt als klachtenbureau, maar het advies van de ombudsman is niet bindend en kan door de gemeente worden genegeerd.

Samenvattend:

Acato moet als organisatie klachten onafhankelijk kunnen laten beoordelen. De gemeente hoeft dat blijkbaar niet. De gemeente kan bij PGB-organisaties altijd een laag tarief indiceren en heeft daar ook belang bij. Zowel de PGB-houder als de zorgaanbieder kan daar niets tegen doen. De zorgaanbieder heeft de keus: werken tegen een te laag tarief of geen zorg meer bieden.

Is hier sprake van **machtsmisbruik door de gemeente?**

Als u een andere mening bent toegedaan, verneem ik die graag.

De PGB-houder kiest voor een PGB omdat de juiste zorg niet door een gecontracteerde instelling wordt geleverd. De gemeente zorgt ten eerste niet voor een dekkend aanbod en hindert bovendien de uitvoering van initiatieven die proberen dat gemis goed te maken. Jonge mensen met autisme worden gediscrimineerd ten opzichte van andere mensen met een handicap. Er is maar bar weinig hulp voorhanden en als er dan een initiatief is wat mensen met autisme wel kan helpen worden de zorgbehoefte gebagatelliseerd en krijgen ze te weinig PGB om de zorg in te kunnen kopen. Mensen met autisme zijn kwetsbaar en kunnen niet voor zichzelf opkomen. De gemeente maakt hier misbruik van.

Is dit **discriminatie** en een schending van de **mensenrechten?** Als u een andere mening bent toegedaan verneem ik die graag.

De overheid spant zich niet in om op professionele en zorgzame wijze een zorgvraag te beoordelen. Goedkoop is blijkbaar leidend. Bovendien heeft de overheid zich niet ingespannen om te zorgen dat er voldoende gespecialiseerde plekken zijn voor jonge mensen met autisme. Autisme wordt als handicap niet serieus genomen.

Verzaakt de overheid de **zorgplicht**? Als u een andere mening bent toegedaan verneem ik die graag.

Voorbeeld:

Afgelopen jaar heeft de gemeente één klacht over een te lage indicatie bij hoge uitzondering in behandeling genomen. We hebben **acht maanden** moeten wachten op behandeling van de klacht. De klacht werd uiteindelijk ongegrond verklaard. In het begeleidingsplan van de jongere in kwestie, dat geschreven werd door de WMO-consulent waarover ik klaagde, staat naast een hele waslijst aan andere beperkingen:

‘In drukke omgevingen kunt u overprikkeld raken. U heeft gauw last van stress wat u op dat moment belemmert in het dagelijks leven.’

Deze leerling zal het dus niet volhouden in grote groepen.
De ambtenaar die de klacht heeft afgehandeld schrijft echter:

‘Het gaat heel goed op de dagbesteding en hij is redelijk zelfstandig in zijn taken. Er is geen 1 op 1 begeleiding noodzakelijk in verband met zijn gedrag. Mevrouw XXX handhaaft het PGB basistarief.’

De dagbesteding die hier wordt genoemd is Acato. Bij ons wordt dus gewerkt in kleine groepen. Daarom gaat het goed met de jongen.

Als we het niet eens zijn met deze beslissing mogen we naar de ombudsman. Deze klacht ligt daar nu ter behandeling.

Gevolgen:

Acato heeft geen geld om reserve op te bouwen, geen geld om uit te breiden, te groeien, voor kennisontwikkeling en geen geld voor overhead. De jonge mensen met autisme kunnen dus niet rekenen op continuïteit van zorg, een veilige leef- en leeromgeving, op verbetering van onze expertise. Ook hun veilige toekomst is daarmee in het geding.

De verhouding Acato tegenover gemeente Rotterdam is er een van David tegenover Goliath.

Als Acato haar activiteiten moet stoppen gaat er maar een klein instituut verloren. Er werken maar een handvol mensen. Dat zijn wel mensen met een groot hart en een schat aan ervaring. Mensen met autisme hebben het niet voor het kiezen. Ze worden niet gezien, niet geaccepteerd. Ze kunnen maar op weinig plekken terecht waar ze zich veilig voelen en begrepen. Als Acato wordt geofferd aan de belangen van de overheid wordt een kleine groep hele kwetsbare mensen benadeeld. Hoewel het om een relatief kleine groep gaat, vraag ik mij af of dit in belang is van de samenleving.

De groep mensen met autisme is relatief klein, vergelijkbaar met de groep mensen die blind zijn, namelijk ongeveer 1% van de bevolking. Ongeveer 25000 kinderen in de leeftijd van 6 tot 18 jaar kampt met een stoornis in het autisme spectrum. Voor kinderen die blind zijn werd tweehonderd jaar geleden al een instituut opgericht.

Juist omdat deze groep relatief klein is, juist omdat deze mensen zo kwetsbaar zijn, juist omdat het zo moeilijk is om hun probleem te begrijpen, heeft de overheid de taak om de belangen, **de rechten** van deze mensen te beschermen. **Als u een andere mening bent togedaan verneem ik die graag.**

Jurisprudentie

In een uitspraak door de Centrale Raad van Beroep bepaalde de rechtbank dat zorginstellingen wel degelijk mogen klagen als er te lage indicaties worden afgegeven.

ARAG rechtsbijstand concludeert hierover:

Indien er in een individueel geval een verkeerde indicatie wordt gewezen door de gemeente dan kunt u (als zorginstelling) daar bezwaar tegen maken. Hierover is reeds in 2019 een uitspraak gedaan door de Centrale Raad (zie: [ECLI:NL:CRVB:2019:669, Centrale Raad van Beroep, 16/2353 WMO \(rechtspraak.nl\)](https://www.rechtspraak.nl/ECLI:NL:CRVB:2019:669))

Acato is een kleine organisatie. Onze rechtsbijstand dekt geen zaken over individuele indicaties. Het is sowieso ondoenlijk om voor elke indicatie naar de rechtbank te moeten. Zoals eerder uitgelegd: er is geen geld voor overhead. De overhead wordt gedaan door vrijwilligers.

De gemeente legt klachten naast zich neer.

Als we iets aan de schrijnende situatie in de jeugdzorg willen doen zou dat moeten gebeuren in een open en eerlijk speelveld waar waardering is voor kwaliteit en respect voor expertise. Die is er nu niet.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend

Mw. L. Boot-Ton, vrijwillig directeur Acato

Mede namens:

Bestuur Stichting Bloemfleur: Marc van Staveren, Daniël Verschoor, Anne-Marie Edema

Cc: ombudsman, ministerie van onderwijs, Tweede Kamer, Gemeenteraad Rotterdam, College Rotterdam, media